

Sygn. akt III AUa 1316/17

**WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

Dnia 20 czerwca 2018 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach

Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	SSA Jolanta Ansion (spr.)
Sędziowie	SSA Maria Małek - Bujak SSA Gabriela Pietrzyk - Cyrbus
Protokolant	Michał Eksterowicz

po rozpoznaniu w dniu 20 czerwca 2018 r. w Katowicach sprawy z odwołania Pawła Lechowskiego (Paweł Lechowski) przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Częstochowie o opłatę dodatkową na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Częstochowie od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Częstochowie z dnia 23 maja 2017 r. sygn. akt IV U 1593/16

zmienia zaskarżony wyrok i oddala odwołanie.

/-/SSA G.Pietrzyk-Cyrbus
Sędzia

/-/SSA J.Ansion
Przewodniczący

/-/SSA M.Małek-Bujak
Sędzia

Sygn. akt III AUa 1316/17

UZASADNIENIE

Decyzjami z dnia 21 października 2016 roku Zakład Ubezpieczeń Społeczny Oddział w Częstochowie wymierzył Pawłowi Lechowskiemu dodatkowe opłaty z powodu nieterminowego przekazania przez Zakład Ubezpieczeń Społeczny składek za wskazane w decyzjach miesiące do otwartego funduszu emerytalnego z przyczyn leżących po stronie płatnika, naliczone w wysokości odsetek określonych w art. 47 ust. 10a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych.

W uzasadnieniach decyzji organ rentowy wskazał, że zgodnie z art. 47 ust. 10a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, w przypadku, gdy nie nastąpiło przekazanie przez Zakład składki do otwartego funduszu emerytalnego z powodu nieprzekazania lub błędnego przekazania przez płatnika składek zgłoszonych do ubezpieczeń społecznych, zgłoszenia płatnika składek, imiennego raportu miesięcznego, deklaracji rozliczeniowej, dokumentu płatniczego lub zlecenia płatniczego, Zakład jest zobowiązany do wymierzenia płatnikowi składek dodatkowej opłaty. Na podstawie art. 47 ust. 10e ustawy systemowej, Zakład ustala dodatkową opłatę, w drodze decyzji, od kwoty nieprzekazanej w terminie składki do otwartego funduszu emerytalnych, za okres od następnego dnia po upływie terminu określonego w art. 47 ust. 9 ustawy, do dnia otrzymania prawidłowych dokumentów wymienionych w poprzednim akapicie. Z uwagi na fakt, że za miesiące wskazane w poszczególnych decyzjach za Pawła Lechowskiego poprawne raporty rozliczeniowe z wykazanymi poprawnymi podstawami wymiaru składek oraz z naliczonymi składkami wpłynęły w dniu 20 kwietnia 2009 rok, organ rentowy orzekł jak w sentencjach zaskarżonych decyzji.

Odwołania od powyższych decyzji wniósł Paweł Lechowski, domagając się zmiany i orzeczenia o nieistnieniu obowiązku zapłaty opłaty dodatkowej. Argumentował, że wydając zaskarżone decyzje organ rentowy nie dopełnił obowiązku, o którym mowa w art. 47 ust. 10d ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, zgodnie z którym Zakład przesyła płatnikowi składek lub instytucji obsługującej wpłaty składek zawiadomienie o nieprzekazaniu lub przekazaniu błędnego dokumentu, o którym mowa w ust. 10c, nie później niż w ciągu 30 dni licząc od następnego dnia po upływie terminu określonego w ust. 9, albowiem nie otrzymał on takich zawiadomień. Nadto zgodnie z utrwaloną linią orzecznictwa bezwzględny warunkiem do wymierzenia płatnikowi składek dodatkowej opłaty jest wywiązywanie się przez organ rentowy z obowiązku zawiadomienia płatnika o nieprzekazaniu lub przekazaniu błędnego dokumentu, o którym mowa w art. 47 ust. 10c ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, nie później, niż w ciągu 30 dni licząc od następnego dnia po upływie terminu określonego w art. 47 ust. 9 ustawy. Niezawiadomienie przez organ rentowy płatnika o nieprzekazaniu lub przekazaniu błędnego dokumentu, o którym mowa w art. 47 ust. 10c ustawy, a nawet i niedochowanie tego terminu przez organ rentowy - który zobowiązany jest do kontroli dokumentów płatniczych, raportów i deklaracji - nie daje możliwości

skorzystania przez organ rentowy z możliwości wymierzenia opłaty dodatkowej (tak m.in. wyrok Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z dnia 14 października 2015 roku, III AUa 539/15). Dodatkowo odwołujący podniósł, że uiszczył składkę w prawidłowej wysokości w dniu 5 czerwca 2007 roku, a zatem ZUS nieprawidłowo naliczył opłatę dodatkową, przyjmując za datę końcową dzień 20 kwietnia 2009 roku.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Częstochowie wniósł o oddalenie odwołań wywodząc, jak w uzasadnieniu zaskarżonych decyzji. Podnosił, iż płatnik składek w okresie od maja 2000 roku do października 2005 roku pierwotnie zadeklarował, iż z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej podlega ubezpieczeniu zdrowotnemu. W styczniu 2007 roku organ rentowy przeprowadził kontrolę płatnika składek, która wykazała, iż Paweł Lechowski winien w spornym okresie podlegać obowiązkowo również ubezpieczeniom społecznym z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej. Płatnik składek 5 czerwca 2007 roku opłacił należne składki na ubezpieczenia społeczne, jednakże niezbędne dokumenty rozliczeniowe złożył w dniu 20 kwietnia 2009 roku. W związku z istniejącym po stronie płatnika składek opóźnieniem w przekazaniu dokumentów niezbędnych do rozliczenia składek na ubezpieczenia społeczne, doszło do nieterminowego przekazania składek do OFE.

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 23 maja 2017 roku, sygn. akt IV U 1593/16, Sąd Okręgowy w Częstochowie zmienił zaskarżone decyzje i ustalił, że Paweł Lechowski nie jest zobowiązany do uiszczenia opłat dodatkowych z powodu nieterminowego przekazania przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych składek do otwartego funduszu emerytalnego za miesiące: kwiecień 2004 roku, luty 2005 roku, styczeń 2003 roku, luty 2003 roku, czerwiec 2004 roku, październik 2003 roku.

Sąd I instancji ustalił, że Paweł Lechowski od dnia 15 stycznia 1991 roku prowadził pozarolniczą działalność gospodarczą i z tego tytułu z dniem 1 maja 1999 roku zgłosił się do ubezpieczeń społecznych. W dniu 9 maja 2000 roku płatnik składek dokonał wyrejestrowania z ubezpieczeń społecznych z dniem 1 maja 2000 roku oraz dokonał zgłoszenia do ubezpieczenia zdrowotnego z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej. W okresie od 1 maja 2000 roku do 28 lutego 2001 roku odwołujący był zgłoszony do ubezpieczeń społecznych z tytułu umowy zlecenia zawartej z płatnikiem składek PHU SCALAK s.c.; w okresie od 1 marca 2001 roku do 31 stycznia 2002 roku odwołujący był zgłoszony do ubezpieczeń społecznych z tytułu umowy zlecenia zawartej z płatnikiem składek Jerzym Madalińskim; w okresie od 1 lutego 2002 roku do 31 stycznia 2004 roku odwołujący był zgłoszony do ubezpieczeń społecznych z tytułu umowy zlecenia zawartej z płatnikiem składek VOL MAL s.c.; w okresie od 1 lutego 2004 roku do 31 października 2005 roku odwołujący był zgłoszony do ubezpieczeń społecznych z tytułu umowy zlecenia zawartej z płatnikiem składek Auto Centrum Aleksandra Purgal. W dniach 26 stycznia 2010 roku i 16 marca 2010 roku organ rentowy wydał decyzje o niepodleganiu przez Pawła Lechowskiego ubezpieczeniom społecznym z tytułu umów zlecenia zawartych z w/w podmiotami.

Decyzją z dnia 31 maja 2007 roku nr 090000/450/SO-DU/39/2007/63010503738 organ rentowy objął Pawła Lechowskiego obowiązkowymi ubezpieczeniami społecznymi za okres od 1 maja 2000 roku do 31 października 2005 roku z tytułu prowadzonej pozarolniczej działalności gospodarczej i tego samego dnia wysłał do niego zawiadomienie o konieczności opłacenia składek za wskazany okres. W załączniku do powyższej decyzji ZUS wskazał na obowiązek opłacania składek we wskazanej w załączniku wysokości oraz konieczność sporządzenia i złożenia dokumentów korygujących niewłaściwie wykazane dane w zgłoszeniach do ubezpieczeń społecznych oraz w miesięcznych deklaracjach rozliczeniowych. Odpis powyższej decyzji wraz z załącznikami został doręczony Pawłowi Lechowskiemu w dniu 4 czerwca 2007 roku.

W dalszej kolejności Sąd Okręgowy ustalił, że w dniu 6 czerwca 2007 roku Paweł Lechowski uiszczył należne składki na ubezpieczenia społeczne za okres wskazany w decyzji z dnia 31 maja 2007 roku, w pełnej wysokości, a następnie w dniu 20 czerwca 2007 roku odwołał się od tej decyzji. Wyrokiem z dnia 28 listopada 2007 roku, wydanym w sprawie sygn. IV U 1180/07, Sąd Okręgowy w Częstochowie oddalił odwołanie ubezpieczonego w całości. Apelacja Pawła Lechowskiego od tego wyroku została oddalona wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 21 października 2008 roku, sygn. III AUa 96/08. W dniu 14 lutego 2009 roku Paweł Lechowski wniósł skargę kasacyjną od powyższego wyroku z dnia 21 października 2008 roku. Postanowieniem z dnia 8 lipca 2009 roku Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia jej do rozpoznania.

W dniu 20 kwietnia 2009 roku odwołujący złożył prawidłowe dokumenty rozliczeniowe za poszczególne miesiące z okresu od 1 maja 2000 roku do 31 października 2005 roku.

W związku z opóźnieniem w złożeniu dokumentów niezbędnych do rozliczenia składek na ubezpieczenia społeczne, doszło do nieterminowego przekazania przez ZUS składek do OFE, wobec czego organ rentowy naliczył odwołującemu dodatkowe opłaty określone w zaskarżonych decyzjach.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Okręgowy uznał, że odwołania zasługują na uwzględnienie.

Powołując treść regulacji art. 47 ust. 1, ust. 9, ust. 10a, ust. 10b, ust. 10c, ust. 10d, ust. 10e ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych, Sąd I instancji wskazał, że w niniejszej sprawie niesporne jest, iż prawidłowe dokumenty rozliczeniowe za okres od 1 maja 2000 roku do 31 października 2005 roku Paweł Lechowski złożył dopiero w dniu 20 kwietnia 2009 roku. Podobnie niesporne jest, że składki na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej za ten okres odwołujący wpłacił w dniu 5 czerwca 2007 roku w pełnej wysokości, a dodatkowo w dniu 20 czerwca 2007 roku wniósł odwołanie od decyzji organu rentowego z dnia 31 maja 2007 roku, którą objęto go obowiązkowymi ubezpieczeniami społecznymi z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej w okresie od 1 maja 2000 roku do 31 października 2005 roku.

Jednocześnie wniesienie przez ubezpieczonego odwołania od decyzji ZUS z dnia 31 maja 2007 roku w żaden sposób nie blokowało organowi rentowemu możliwości podjęcia czynności związanych z uiszczeniem przez niego zaległych

składek na ubezpieczenia społeczne. W tej sytuacji, w ocenie Sądu, ponieważ faktycznie organ rentowy w dniu 5 czerwca 2007 roku otrzymał od odwołującego składki bez wymaganych deklaracji rozliczeniowych, to miał on płynący z cytowanego powyżej przepisu art. 47 ust. 10d ustawy systemowej obowiązek przesłania płatnikowi składek zawiadomienia o przekazaniu błędnej deklaracji rozliczeniowej, nie później niż w ciągu 30 dni, licząc od następnego dnia po upływie terminu określonego w ust. 9 (ust. 10d). Tej czynności organ rentowy nie dokonał.

Sąd I instancji podkreślił, że bezwzględnym warunkiem do wymierzenia płatnikowi składek dodatkowej spornej opłaty, jest wywiązywanie się przez organ rentowy z obowiązku zawiadomienia płatnika o nieprzekazaniu lub przekazaniu błędnego dokumentu, o którym mowa w ust. 10c art. 47 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, nie później niż w ciągu 30 dni licząc od następnego dnia po upływie terminu określonego w ust. 9 art. 47 ustawy. Niezawiadomienie przez organ rentowy płatnika o nieprzekazaniu, lub przekazaniu błędnego dokumentu, o którym mowa w ust. 10c art. 47 cytowanej ustawy, a nawet i niedochowanie tego terminu przez organ rentowy - który zobowiązany jest do kontroli dokumentów płatniczych, raportów i deklaracji - nie daje możliwości skorzystania przez organ rentowy z możliwości wymierzenia opłaty dodatkowej (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z dnia 14 października 2015 roku, III AUa 539/15, Lex nr 1843046). Przy czym należy wskazać, iż jest to pogląd ugruntowany w orzecznictwie (por. również wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 28 października 2010 roku, sygn. III AUa 690/10, Apel.-W-wa 2011/2/6, wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 21 października 2009 roku, sygn. III AUa 362/09, POSAG 2010/1/127-139).

Sąd Okręgowy wyjaśnił przy tym, iż nie może być mowy o spełnieniu przez organ rentowy obowiązku zawiadomienia płatnika o nieprzekazaniu lub przekazaniu błędnego dokumentu, o którym mowa w art. 47 ust. 10c ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, w sytuacji gdy informacja o konieczności sporządzenia i złożenia dokumentów korygujących stanowiła załącznik do decyzji stwierdzającej podleganie ubezpieczeniom społecznym.

Zgodnie bowiem z art. 47 ust. 10d ustawy, Zakład przesyła płatnikowi składek lub instytucji obsługującej wpłaty składek zawiadomienie o nieprzekazaniu lub przekazaniu błędnego dokumentu, o którym mowa w ust. 10c, nie później, niż w ciągu 30 dni, licząc od następnego dnia po upływie terminu określonego w ust. 9, który wskazuje, iż przekazanie składki do otwartego funduszu emerytalnego przez Zakład następuje niezwłocznie, czyli w ciągu 15 dni roboczych, licząc od otrzymania składki opłaconej przy użyciu dokumentów płatniczych, raportów miesięcznych i deklaracji.

Z przepisów tych jednoznacznie wynika zatem, iż zawiadomienie o nieprzekazaniu dokumentu lub przekazaniu błędnego dokumentu winno mieć charakter następczy w stosunku do opłacenia składki. Nie ulega najmniejszej wątpliwości, że po opłaceniu składki odwołujący nie był zawiadamiany o konieczności skorygowania odpowiedniej dokumentacji.

Reasumując, Sąd I instancji stwierdził, iż na skutek zaniechania organu rentowego, tj. niezawiadomienia odwołującego o przekazaniu błędnego dokumentu, o którym mowa w art. 47 ust. 10c ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych,

po dokonanej przez niego wpłacie składek, został on zwolniony z odpowiedzialności za nieterminowe przekazanie przez ZUS składek do OFE, a w konsekwencji brak było podstaw do wymierzenia mu opłaty dodatkowej w oparciu o przepis art. 47 ust. 10c ustawy systemowej.

Z tych przyczyn, Sąd I instancji na mocy art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. orzekł, jak w sentencji zaskarżonego wyroku.

Apelację od wyroku wniósł organ rentowy.

Apelujący, zaskarżając wyrok w całości, zarzucił:

- naruszenie przepisów prawa procesowego, tj. art. 233 § 1 k.p.c. poprzez niewłaściwą ocenę zebranego w sprawie materiału dowodowego, dokonanie ustaleń sprzecznych z zebraniem w sprawie materiałem dowodowym i uznanie, iż organ rentowy nie zawiadomił płatnika składek Pana Pawła Lechowskiego o nieprzekazaniu wymaganych dokumentów rozliczeniowych w związku z dokonanymi w dniu 6 czerwca 2007 roku wpłatami, a w konsekwencji:
- naruszenie przepisów prawa materialnego, a to 10c ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych poprzez niezastosowanie wskazanego przepisu, pomimo ustaleń dotyczących stanu faktycznego, z którego wynika, że płatnik składek świadomie dokonał wpłaty składek przy równoczesnym niezłożeniu wymaganych dokumentów rozliczeniowych, pomimo uprzedniego zawiadomienia o konieczności opłacenia składek i złożenia wymaganych dokumentów rozliczeniowych.

Wskazując na podane zarzuty, apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołań.

W uzasadnieniu swojego stanowiska apelujący podniósł, iż Sąd Okręgowy nie uwzględnił, że do decyzji z dnia 31 maja 2007r. załączono nie tylko zawiadomienie zawierające sumaryczne zestawienie należnych składek oraz zobowiązanie do opłacenia tych składek, ale także zobowiązanie do sporządzenia i złożenia korygujących dokumentów zgłoszeniowych i rozliczeniowych. Do wskazanego pisma załączono również zestawienie wyliczonych podstaw wymiaru i wysokości składek za poszczególne miesiące i fundusze.

Paweł Lechowski, zastąpiony przez profesjonalnego pełnomocnika, w odpowiedzi na apelację wniósł o jej oddalenie i zasądzenie od organu rentowego na swoją rzecz kosztów postępowania według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja organu rentowego, zmierzająca do zmiany zaskarżonego wyroku, okazała się zasadna.

Sąd I instancji dokonał bowiem błędnej oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego i w sposób nieuprawniony przyjął, że organ rentowy nie dopełnił obowiązku nałożonego nań przez art. 47 ust. 10d ustawy z dnia 13 października

1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2016 roku, poz. 963 ze zm.), zgodnie z którym Zakład przesyła płatnikowi składek lub instytucji obsługującej wpłaty składek zawiadomienie o nieprzekazaniu lub przekazaniu błędnego dokumentu, o którym mowa w ust. 10c, nie później niż w ciągu 30 dni, licząc od następnego dnia po upływie terminu określonego w ust. 9.

Wbrew twierdzeniom zarówno Sądu I instancji, jak i płatnika składek, decyzja organu rentowego z dnia 31 maja 2007 roku zawierała nie tylko sumaryczne zestawienie należnych składek oraz zobowiązanie do ich opłacenia, ale także zobowiązanie do sporządzenia i złożenia korygujących dokumentów zgłoszeniowych i rozliczeniowych. Płatnik dokonał stosownych wpłat składek, jednakże nie dopełnił obowiązku złożenia wymaganych dokumentów, do czego był zobowiązany treścią art. 47 ust. 1 cytowanej ustawy oraz pouczeniem zawartym w decyzji. W tej sytuacji organ rentowy był zmuszony zastosować się do treści art. 47 ust. 10c ustawy, zgodnie z którym - jeżeli nie nastąpiło przekazanie przez Zakład składki do otwartego funduszu emerytalnego w terminie z powodu nieprzekazania lub przekazania błędnego zgłoszenia do ubezpieczeń społecznych, zgłoszenia płatnika składek imiennego raportu miesięcznego, deklaracji rozliczeniowej, dokumentu płatniczego lub zlecenia płatniczego, Zakład wymierza płatnikowi składek lub instytucji obsługującej wpłaty składek dodatkową opłatę.

Jako prawidłowe należy uznać stanowisko organu rentowego wywodzącego, iż w związku z istniejącym po stronie płatnika składek zawinieniem w opóźnionym przekazaniu dokumentów niezbędnych do rozliczenia składek na ubezpieczenia społeczne, doszło do nieterminowego przekazania składek do OFE; stanowiło to podstawę wymierzenia dodatkowej opłaty płatnikowi składek.

Wypada zauważyć, co zasadnie podnosił organ rentowy, iż na podstawie złożonych pierwotnie przez płatnika składek dokumentów zgłoszeniowych i rozliczeniowych, nie można było ustalić, iż są one błędne. Na koncie płatnika znajdowały się bowiem dokumenty rozliczeniowe z wykazaną składką ubezpieczenie zdrowotne, co oznaczało brak podstaw do wygenerowania zadania w aplikacji BW (brak deklaracji), ani w aplikacji ZO, w której generowane są zadania dotyczące błędnych dokumentów zgłoszeniowych i rozliczeniowych; jak podnosił organ rentowy złożone uprzednio dokumenty były zgodne ze schematem podlegania do ubezpieczeń, które wykazał płatnik. Ustalenia dotyczące zmiany schematu podlegania do ubezpieczeń z tytułu prowadzenia działalności można było dokonać jedynie w toku kontroli, co też miało miejsce, a o jej wynikach odwołujący został poinformowany.

Sąd Apelacyjny podziela przy tym stanowisko wyrażone w wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 6 września 2016 roku, sygn. VIII U 2599/15, odnoszące się do funkcji opłaty dodatkowej, jako dyscyplinującej płatników składek do poprawnego i terminowego wypełnienia dokumentów zgłoszeniowych i deklaracji związanych z prowadzoną przez siebie działalnością gospodarczą; obowiązek ten wynika wszak wprost z regulujących te kwestie przepisów w zakresie ubezpieczeń społecznych. Zaś opłata dodatkowa stanowi sankcję za niewykonanie lub nienależyte wykonanie obowiązku składania prawidłowych dokumentów dotyczących składek.

Na koniec rozważań wypada podnieść, iż dodatkowa opłata została naliczona zgodnie z przepisem art. 47 ust. 10e w zw. z art. 47 ust. 9 ustawy systemowej; nalicza się ją za okres od następnego dnia po upływie piętnastu dni roboczych, licząc od daty wpływu składki do dnia wpływu prawidłowych dokumentów zgłoszeniowych i rozliczeniowych. Podobnie orzekł tut. Sąd Apelacyjny m.in. w sprawie III AUa 843/17, III AUa 1090/17 i III AUa 1280/17.

Biorąc pod uwagę powyższe rozważania, Sąd Apelacyjny uznając apelację organu rentowego za zasadną, na mocy art. 386 § 1 k.p.c. zmienił zaskarżony wyrok i orzekł, jak w sentencji.

/-/SSA G.Pietrzyk-Cyrbus
Sędzia

/-/SSA J.Ansion
Przewodniczący

/-/SSA M.Małek-Bujak
Sędzia

Za zgodność z oryginałem
Na oryginale właściwe podpisy
Z up. Kierownika Sekretariatu
Starszy sekretarz sądowy

Katarzyna Gwóźdź